

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 174/2019-53

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. novembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Martina Vernarského a sudcov Petra Straku a Roberta Šorla (sudca spravodajca) v konaní o ústavnej sťažnosti [REDAKČNÝ KOTVA], [REDAKČNÝ KOTVA], [REDAKČNÝ KOTVA], zastúpenej advokátskou kanceláriou BADUCCI Legal, s. r. o., Mostová 2, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Martin Čižmárik, vo veci namietaného porušenia základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena podľa čl. 10 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane a ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajskej prokuratúry v Bratislave č. k. 1 Kn 805/18/1100-5 z 12. októbra 2018 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKČNÝ KOTVA] na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd

uznesením Krajskej prokuratúry v Bratislave č. k. 1 Kn 805/18/1100-5 z 12. októbra 2018 porušené bolo.

2. Uznesenie Krajskej prokuratúry v Bratislave č. k. 1 Kn 805/18/1100-5 z 12. októbra 2018 zrušuje a vec vracia Krajskej prokuratúre v Bratislave na ďalšie konanie.

3. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovuje.

4. Krajská prokuratúra v Bratislave je povinná uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 325,42 eur (slovom tristoštyridsaťpäť eur a štyridsaťdva centov) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet jej právneho zástupcu advokátskej kancelárie BADUCCI Legal, s. r. o., Mostová 2, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Martin Čižmárik.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. decembra 2018 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena podľa čl. 10 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane a ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajskej prokuratúry

v Bratislave (ďalej len „krajská prokuratúra“) č. k. 1 Kn 805/18/1100-5 z 12. októbra 2018 (ďalej aj „namietané uznesenie krajskej prokuratúry“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka 18. januára 2018 podala trestné oznámenie, že neznámy páchatel' na americkom serveri DISQUS vytvoril profil pod menom „[REDAKOVANÉ]“ (pôvodné meno sťažovateľky do 20. augusta 2018), z ktorého v apríli až máji 2017 zasielal hanlivé komentáre na predstaviteľov štátu k článkom na verejne prístupných serveroch v Českej republike a Slovenskej republike (ihned.cz, topky.sk, aktuality.sk, hastag.sk, glob). Vyšetrovateľ Okresného riaditeľstva Policajného zboru, odboru kriminálnej polície, 1. oddelenia vyšetrovania, Bratislava III (ďalej aj „vyšetrovateľ Policajného zboru“) uznesením ČVS: ORP-55/1-VYS-B3-2018 z 5. marca 2018 trestné oznámenie sťažovateľky pre podozrenie zo spáchania prečinu ohovárania podľa § 373 ods. 1 a 2 písm. c) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) odmietol podľa § 197 ods. 1 písm. d) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“).

3. Proti rozhodnutiu vyšetrovateľa Policajného zboru podala sťažovateľka sťažnosť, na základe ktorej prokurátor Okresnej prokuratúry Bratislava III (ďalej aj „okresný prokurátor“) uznesením č. k. 1 Pn 196/18/1103-4 z 19. apríla 2018 uznesenie vyšetrovateľa Policajného zboru z 5. marca 2018 ako nezákonné zrušil podľa § 194 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku a policajtovi uložil, aby vo veci znovu konal a rozhodol, pričom v závere odôvodnenia uviedol, že je potrebné, aby vyšetrovateľ Policajného zboru postupoval podľa § 197 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, pretože skutočnosti zistené v rámci postupu pred začatím trestného stíhania preukazujú, že nejde o trestný čin, ale ide o skutok, ktorý by mohol byť príslušným orgánom posúdený ako priestupok proti občianskemu spolunažívaniu podľa § 49 ods. 1 písm. d) zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o priestupkoch“).

4. Vyšetrovateľ Policajného zboru vydal 7. júna 2018 uznesenie pod ČVS: ORP 55/1-VYS-B3-2018, ktorým podľa § 197 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku trestné oznámenie sťažovateľky odovzdal na prejednanie priestupku Okresnému úradu Bratislava, odboru všeobecnej vnútornej správy s tým, že nejde o trestný čin, ale ide o skutok, ktorý by mohol byť príslušným orgánom posúdený ako priestupok proti občianskemu spolunažívaniu v zmysle § 49 ods. 1 písm. d) zákona o priestupkoch.

5. Proti rozhodnutiu vyšetrovateľa Policajného zboru zo 7. júna 2018 sťažovateľka podala sťažnosť, ktorú prokurátorka krajskej prokuratúry namietaným uznesením krajskej prokuratúry z 12. októbra 2018 zamietla ako nedôvodnú.

6. Podľa sťažovateľky namietané uznesenie krajskej prokuratúry ako celok absolútne nespĺňa obsahové náležitosti uznesenia v zmysle § 176 ods. 2 Trestného poriadku a zároveň ani v minimálnej miere nenapĺňa štandard, ktoré pre rozhodnutia orgánov verejnej moci vyplývajú z čl. 46 ods. 1 ústavy, ako ich vo svojej judikatúre konkretizoval ústavný súd, a teda napadnuté uznesenie prokurátorky je nezákonné a zároveň je i v rozpore s ústavou. Ďalej sťažovateľka uviedla, že uznesenie prokurátorky krajskej prokuratúry je absolútne nepreskúmateľné z dôvodu absencie riadneho odôvodnenia, ktoré je len všeobecné a povrchné, pričom len minimálne, resp. väčšinou absolútne vôbec nereaguje na sťažovateľkou jasne, podrobne a zrozumiteľne formulované relevantné dôvody nezákonnosti uznesenia vyšetrovateľa zo 7. júna 2018. V odôvodnení napadnutého uznesenia krajskej prokurátorky zároveň chýba náležitý skutkový a právny rozbor. Preto považuje napadnuté uznesenie prokurátorky krajskej prokuratúry za nepreskúmateľné, a teda v konečnom dôsledku svojvoľné a arbitrárne.

7. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti vytýka vyšetrovateľovi Policajného zboru, že pochybil, keď nevidel dôvod na začatie trestného stíhania pre trestný čin poškodzovania cudzích práv podľa § 375 ods. 1 písm. a) Trestného zákona z dôvodu, že konaním zatiaľ neznámeho páchatel'a nebola spôsobená vážna ujma na právach sťažovateľky, ignoroval svoju povinnosť začať trestné stíhanie pre pokus trestného činu poškodzovania cudzích práv podľa § 375 ods. 1 písm. a) Trestného zákona a prokurátorka krajskej prokuratúry len

zostala pri opakovaní záveru, že v danom prípade nebolo preukázané, že by konaním došlo k vzniku následku (vážnej ujmy), avšak – rovnako ako predtým vyšetrovateľ – sa absolútne nevysporiadala s argumentáciou sťažovateľky, že v jej veci išlo o pokus trestného činu.

8. V ďalšej časti svojej ústavnej sťažnosti sťažovateľka poukazuje na podľa nej arbitrárnu argumentáciu prokurátorky krajskej prokuratúry, v zmysle ktorej sa v prípade následku v podobe „poškodenia v zamestnaní“ vyžaduje ohrozenie závažnejšieho charakteru, ktorá je v príkrom rozpore so znením Trestného zákona, ako aj s poznatkami trestnoprávnej teórie a praxe, keďže požiadavka, aby nepravdivá informácia bola spôsobilá v značnej miere vyvolať následok, sa týka len prvého z následkov uvedených v ustanovení § 373 ods. 1 Trestného zákona. Inak povedané, trestného činu ohovárania podľa § 373 ods. 1 Trestného zákona sa dopustí ten, kto o inom oznámi nepravdivý údaj, ktorý je spôsobilý značnou mierou ohroziť jeho vážnosť u spoluobčanov, poškodiť ho v zamestnaní, v podnikaní, narušiť jeho rodinné vzťahy alebo spôsobiť mu inú vážnu ujmu.

Pokiaľ ide o argumentáciu prokurátorky krajskej prokuratúry, v zmysle ktorej predmetné útoky (t. j. nepravdivé údaje zverejnené pod menom sťažovateľky na verejne prístupných serveroch) nie sú spôsobilé dosiahnuť vyšší než nepatrný stupeň závažnosti, ktorý sa vyžaduje pre to, aby mohlo ísť o trestný čin – prečin, táto argumentácia taktiež podľa sťažovateľky neobstojí a je v rozpore s dôkazmi, a teda je arbitrárna, keďže, ako už sťažovateľka poukázala vo svojej sťažnosti proti uzneseniu zo 7. júna 2018, konaním neznámeho páchatel'a bola naplnená nielen základná skutková podstata trestného činu ohovárania, ale nepochybne aj kvalifikovaná skutková podstata tohto trestného činu podľa § 373 ods. 2 písm. c) Trestného zákona (t. j. spáchanie činu verejne), keďže z dôkazov predložených sťažovateľkou je nepochybné, že predmetné útoky boli spáchané použitím počítačovej siete, t. j. verejne v zmysle § 122 ods. 2 písm. a) Trestného zákona, pričom naplnenie znakov kvalifikovanej skutkovej podstaty znemožňuje to, aby skutok, ktorý naplnil znaky kvalifikovanej skutkovej podstaty, bol hodnotený ako menej závažné konanie.

Okrem už uvedeného sa prokurátorka krajskej prokuratúry zároveň v napadnutom uznesení taktiež vôbec nevysporiadala s jej podstatnou argumentáciou, z ktorej vyplýva, že nepravdivé údaje oznámené o osobe sťažovateľky sú objektívne spôsobilé značnou

mierou ohroziť vážnosť sťažovateľky u spoluobčanov, sú objektívne spôsobilé poškodiť sťažovateľku ako zamestnankyňu Ministerstva obrany Slovenskej republiky v zamestnaní, ako aj sú objektívne spôsobilé narušiť sťažovateľkine rodinné vzťahy. A teda prokurátorka krajskej prokuratúry sa absolútne nevysporiadala s argumentáciou jasne podporujúcou záver, že v prípade sťažovateľky bez akýchkoľvek pochybností došlo k naplneniu znakov základnej, ako aj kvalifikovanej skutkovej podstaty trestného činu ohovárania podľa § 373 ods. 1 a 2 písm. c) Trestného zákona.

9. Zároveň sťažovateľka považuje argumentáciu prokurátorky krajskej prokuratúry, v ktorej poukazuje na rozhodovaciu činnosť Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a ústavného súdu týkajúcu sa slobody prejavu v súvislosti s otázkou naplnenia znakov skutkovej podstaty trestného činu ohovárania podľa § 373 Trestného zákona, za absolútne neaplikovateľnú na situáciu sťažovateľky, keďže sa týka výhradne situácie, keď sú výroky prezentované osobou pod jej vlastným menom, a teda sa netýka situácie, keď páchatel ukradne identitu sťažovateľky a hlása, zverejňuje atď. výroky pod jej menom. Inak povedané, právo na slobodu prejavu v žiadnom prípade nezahŕňa, resp. nikoho neoprávňuje ukradnúť identitu inej osoby a následne pod touto ukradnutou identitou hlásať svoje názory.

10. V závere sťažovateľka namietanému uzneseniu krajskej prokuratúry vyčíta, že princíp ultima ratio nie je možné zneužívať v prípadoch, keď ide o také excesy zo súkromnoprávných vzťahov, ktoré už zjavne vybočujú z ich bežného rámca a naplňajú znaky konkrétnej skutkovej podstaty trestného činu.

11. Podľa sťažovateľky namietaným uznesením krajskej prokuratúry bolo porušené jej základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, keď neakceptovateľným spôsobom bolo ignorované jej právo na také odôvodnenie rozhodnutia orgánu verejnej moci, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany a inej právnej ochrany.

12. Základné právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena zaručené v čl. 19 ods. 1 ústavy a v čl. 10 ods. 1 listiny, ako aj právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru bolo podľa názoru sťažovateľky porušené tým, že krajská prokuratúra fakticky odmietla poskytnúť sťažovateľke vystupujúcej v pozícii poškodenej trestným činom trestnoprávnu ochranu pred nezákonným zásahom do ňou označených práv, a to tým, že prokurátorka krajskej prokuratúry nezákonný zásah do týchto práv sťažovateľky bez náležitého, presvedčivého a preskúmateľného odôvodnenia arbitrárne neposúdila ako trestný čin.

13. Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd nálezom vyslovil:

„1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a základné právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 10 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajskej prokuratúry Bratislava sp. zn. 1 Kn 805/18/1100-5 z 12. októbra 2018 porušené bolo.

2. Uznesenie Krajskej prokuratúry Bratislava sp. zn. 1 Kn 805/18/1100-5 z 12. októbra 2018 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 6 000 € (slovom: šesťtisíc eur), ktoré jej je Krajská prokuratúra Bratislava povinná vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 325,42 € (slovom: tristodvadsaťpäť eur štyridsaťdva centov), ktorú je Krajská prokuratúra Bratislava povinná vyplatiť na účet jej právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

14. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 174/2019-33 z 30. apríla 2019 po predbežnom prerokovaní prijal sťažnosť na ďalšie konanie.

15. Ústavný súd po prijatí sťažnosti vyzval krajskú prokuratúru, aby sa vyjadrila k prijatej sťažnosti a aby uviedla, či súhlasí s tým, aby ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

16. Krajská prokuratúra reagovala stanoviskom, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 31. mája 2019, v ktorom prokurátorka krajskej prokuratúry uviedla, že po preskúmaní ústavnej sťažnosti a príslušných spisových materiálov dospela k záveru, že je potrebné sa po právnej stránke stotožniť so sťažnostnými námietkami sťažovateľky. Keďže opätovnému prejednaniu veci v trestnom konaní nebráni prekážka rozhodnutej veci správnym orgánom, ktorému bola vec odovzdaná, krajská prokuratúra v deň vyjadrenia (t. j. 28. mája 2019) uložila Okresnej prokuratúre Bratislava III záväzný pokyn podľa § 6 ods. 1 písm. a) zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) zabezpečiť vydanie uznesenia o začatí trestného stíhania podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku pre prečin ohovárania podľa § 373 ods. 1 a 2 písm. c) Trestného zákona na skutkovom základe popísanom v uznesení o odovzdaní veci na prejednanie priestupku zo 7. júna 2018 a následné vykonanie vyšetrovacích úkonov nevyhnutných pre dôsledné objasnenie predmetnej veci a vydanie rozhodnutia, ktoré bude v súlade so zákonom a zisteným skutkovým stavom. Krajská prokuratúra vyjadrila súhlas s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania.

17. Reakcia sťažovateľky bola ústavnému súdu doručená 3. júna 2019. Sťažovateľka v krátkosti uviedla, že súhlasí s obsahovým vyjadrením krajskej prokuratúry a jej procesným postupom a taktiež vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania.

18. Na základe dodatku č. 1 a dodatku č. 2 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 bola táto vec, ktorá bola pôvodne pridelená sudcovi spravodajcovi Mojmírovi Mamojkovi, následne pridelená sudcovi spravodajcovi Ivanovi Fiačanovi a napokon sudcovi spravodajcovi Robertovi Šorlovi.

19. Ústavný súd upustil so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Relevantné ustanovenia právnych predpisov

20. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

21. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

22. Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

23. Podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde od ústneho pojednávania môže ústavný súd so súhlasom účastníkov konania upustiť, ak od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

24. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

25. Podľa čl. 19 ods. 1 ústavy každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.

26. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

27. Podľa čl. 10 ods. 1 listiny každý má právo na zachovanie svojej ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.

28. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

29. Podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

30. Podstatou sťažnosti sťažovateľky je namietané porušenie ňou označených základných práv podľa čl. 19 ods. 1 ústavy a čl. 10 ods. 1 listiny, čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajskej prokuratúry, ktorou bola odmietnutá sťažnosť sťažovateľky proti uzneseniu vyšetrovateľa o odovzdaní jej trestného oznámenia na prejednanie priestupku na okresný úrad. Napadnuté uznesenie krajskej prokuratúry podľa sťažovateľky trpí vadami, je bez akéhokoľvek bližšieho právneho rozboru jednotlivých právnych a skutkových okolností, ktoré sťažovateľka namietala, je svojvoľné a arbitrárne a v príkrom rozpore so znením Trestného zákona a poznatkami trestnoprávnej teórie.

31. Z opisu skutkových okolností v tejto veci je zrejmé, že sťažovateľka podala trestné oznámenie na neznámeho páchatel'a, ktorý sa mal dopustiť trestného činu poškodzovania cudzích práv a ohovárania tým, že na rôznych sociálnych sieťach uverejňoval difamujúce príspevky pod ukradnutou identitou sťažovateľky.

Trestné oznámenie sťažovateľky bolo na základe uznesenia vyšetrovateľa podľa § 197 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku postúpené na prejednanie priestupku a o sťažnosti sťažovateľky proti tomuto uzneseniu rozhodla krajská prokuratúra namietaným uznesením tak, že ju zamietla ako nedôvodnú. Po prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie sa k prijatej ústavnej sťažnosti vyjadrila krajská prokuratúra ako odporca v konaní pred ústavným súdom. V tomto vyjadrení prokurátorka krajskej prokuratúry uviedla, že po preštudovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľky sa v plnej miere po právnej stránke stotožnila so sťažnostnými námietkami sťažovateľky a dala záväzný pokyn podľa § 6 ods. 1 písm. a) zákona o prokuratúre zabezpečiť vydanie uznesenia o začatí trestného stíhania podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku pre prečin ohovárania podľa § 373 ods. 1 a 2 písm. c) Trestného zákona.

32. Vzhľadom na uvedené je možné konštatovať, že po prijatí sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie pred ústavným súdom krajská prokuratúra zákonným postupom podľa zákona o prokuratúre zabezpečila, že orgány činné v trestnom konaní sa budú trestným oznámením sťažovateľky opätovne zaoberať, a to vrátane vykonania vyšetrovacích úkonov nevyhnutných pre dôsledné objasnenie veci.

33. Zároveň však nemožno opomenúť, že opätovným prieskumom trestného oznámenia sa nemôže odstrániť sťažovateľkou explicitne namietané nedostatočné odôvodnenie namietaného uznesenia krajskej prokuratúry. Pričom právo na riadne odôvodnené rozhodnutie o sťažovateľkou podanom opravnom prostriedku je samostatnou súčasťou základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Sťažovateľka v stanovisku k vyjadreniu krajskej prokuratúry uviedla, že s jej postojom súhlasí, no svoju ústavnú sťažnosť nevzala späť, z čoho možno usudzovať, že na rozhodnutí vo veci samej trvá, a to práve kvôli tomu, že zásah do jej základných práv právne stále existuje.

K namietanému porušeniu základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny

34. Ústavný súd pripomína, že nie je súčasťou systému orgánov činných v trestnom konaní, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Cieľom uplatňovania tejto právomoci ústavného súdu nie je primárne preskúmavanie a posudzovanie právnych názorov orgánov verejnej moci rozhodujúcich o právnych prostriedkoch nápravy a ochrany práv a slobôd (vrátane základných práv a slobôd) fyzických osôb a právnických osôb pri výklade a uplatňovaní zákonov v súvislosti s rozhodovaním vo veci samej ani preskúmavanie, či v konaní pred týmito orgánmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu tieto orgány vyvodili. Úloha ústavného súdu sa sústreďuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách.

35. Z druhej časti ustanovenia čl. 46 ods. 1 ústavy vyplýva, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom aj trestnoprávnej ochrany svojho konkrétneho práva aj na inom orgáne Slovenskej republiky, t. j. v tejto veci u orgánov činných v trestnom konaní (obdobne napr. III. ÚS 58/00, III. ÚS 45/03). Jeho obsahom je oprávnenie, aby sa orgány činné v trestnom konaní trestným oznámením sťažovateľa, resp. inými podaniami náležite zaoberali. Porušiť toto právo môžu tieto orgány vtedy, ak by podania sťažovateľa ignorovali, alebo nevenovali im pozornosť zodpovedajúcu ich povinnostiam (obdobne napr. III. ÚS 324/05). Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti tiež viackrát konštatoval, že právo fyzickej osoby na začatie trestného konania proti označenej osobe na základe podaného trestného oznámenia nepatrí medzi základné práva a slobody podľa druhej hlavy ústavy a ani ho nemožno odvodiť z niektorého zo základných práv alebo slobôd (napr. II. ÚS 42/00, I. ÚS 158/05, I. ÚS 323/08).

36. Skutkové a právne závery orgánov verejnej moci rozhodujúcich o právnych prostriedkoch nápravy a ochrany práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody zaručeného v ústave alebo v medzinárodných zmluvách o ľudských právach a základných slobodách (III. ÚS 38/05, III. ÚS 287/06).

37. Hoci ústavný súd v tejto veci posudzoval uznesenie krajskej prokuratúry, a nie rozhodnutia všeobecných súdov, pri preskúmaní ktorých viackrát vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, pričom však všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam (napr. m. m. IV. ÚS 115/03 a III. ÚS 209/04, I. ÚS 110/07), v danej veci nemohol prehliadnúť to, že ani iné orgány verejnej moci nemôžu prijímať také rozhodnutia, ktoré môžu svojimi účinkami porušiť základné práva slobody fyzických a právnických osôb, najmä ak nie sú odôvodnené, svojvoľné, arbitrárne a nedávajú odpoveď na podstatu veci. Ústavný súd je toho názoru, že aj uznesenie krajskej prokuratúry by malo obsahovať také odôvodnenie, ktoré odpovie na podstatné námietky sťažovateľa a dá mu na ne aspoň stručnú odpoveď. V danom prípade sa to však nestalo (obdobne pozri III. ÚS 2/09).

38. Porovnaním obsahu doplnenia dôvodov sťažnosti sťažovateľky z 18. júla 2018 proti uzneseniu vyšetrovateľa Policajného zboru o odovzdaní veci na prejednanie priestupku a obsahu odôvodnenia namietaného uznesenia krajskej prokuratúry vyplýva, že sťažovateľka nedostala žiadnu konkrétnu odpoveď na svoje námietky týkajúce sa:

- skutočnosti, že vyšetrovateľ ignoroval svoju povinnosť začať trestné stíhanie pre pokus trestného činu poškodzovania cudzích práv,

- tvrdenia, že trestný čin ohovárania je dokonaný oznámením nepravdivých údajov, ktoré sú objektívne spôsobilé značnou mierou ohroziť vážnosť sťažovateľky

u spoluobčanov, poškodiť sťažovateľku ako zamestnankyňu Ministerstva obrany Slovenskej republiky, ako aj narušiť je rodinné vzťahy. Teda pre naplnenie skutkovej podstaty trestného činu ohovárania nie je potrebné, aby oznámené nepravdivé údaje značnou mierou aj reálne ohrozili vážnosť poškodeného u spoluobčanov, reálne ho poškodili v zamestnaní alebo reálne narušili rodinné vzťahy poškodeného, ale postačuje, aby ich boli objektívne spôsobilé ohroziť,

- možnosti vyšetrovateľa v prípade pochybností o spôsobilosti zverejnených nepravdivých informácií poškodiť sťažovateľku v zamestnaní alebo narušiť jej rodinné vzťahy, vykonať dôkaz výsluchom sťažovateľkiných nadriadených, prípadne rodinných príslušníkov ,

- tvrdenia vyšetrovateľa, že páchatel' už v konaní nepokračuje, čo je z hľadiska posúdenia naplnenia zákonných znakov skutkovej podstaty trestného činu ohovárania irelevantné,

- tvrdenia vyšetrovateľa, že išlo o menej závažné konania. Podľa sťažovateľky je zrejmé, že ak skutok napĺňa znaky kvalifikovanej skutkovej podstaty, nemožno ho hodnotiť ako menej závažné konanie,

- skutočnosti, že vyšetrovatel' sa vôbec nezaoberal otázkou, že čin bol spáchaný verejne,

- nemožnosti riešiť jej vec v rámci občianskoprávneho konania.

39. Vo vzťahu k polemike sťažovateľky so záverom vyšetrovateľa, že nevidel dôvod na začatie trestného stíhania pre trestný čin poškodzovania cudzích práv z dôvodu, že sťažovateľke nebola spôsobená vážna ujma na jej právach, okrem citácií teoretických východísk, uviedla prokurátorka krajskej prokuratúry, že namietaná skutočnosť, že policajný orgán vo vzťahu k tejto právnej kvalifikácii dosiaľ žiadnym spôsobom nerozhodol, nie je úplná. Policajti sa s danou právnou kvalifikáciou vysporiadali v odôvodnení svojho uznesenia o postúpení veci na prejednanie priestupku. K námietkam súvisiacim s trestným činom ohovárania odôvodnenie obsahuje popri citácii teoretických východísk tvrdenie, že miera ohrozenia dotknutej osoby musí byť značná, a preto nepostačuje akékoľvek ohrozenie hoci aj v nízkej či obvyklej intenzite. V danom prípade sa tak nestalo, oznamovateľka prácu získala a je v nej dosiaľ. Predmetné útoky nenapĺňajú

zákonné znaky skutkovej podstaty prečinu ohovárania a zároveň nie sú spôsobilé dosiahnuť vyšší než nepatrný stupeň závažnosti. Prokurátorka krajskej prokuratúry uviedla, že nepochybne došlo k registrácii neznámej osoby na internetových portáloch pod menom sťažovateľky a k následnému publikovaniu názorov pod prihlasovacím menom sťažovateľky k rôznym spoločenským témam, pričom časť príspevkov sa dotýkala aj profesionálneho života oznamovateľky, avšak toto konanie nenapĺňalo zákonné znaky prečinu ohovárania a rovnako ani prečinu poškodzovania cudzích práv. Avšak nemožno vylúčiť, že ide o iné protispoločenské i protiprávne konanie. Iba skutočnosť, že nevhodné komentáre boli prevažne osobného charakteru, je v danom konkrétnom prípade dôvodom, aby bolo toto konanie posúdené ako priestupok.

40. Krajská prokuratúra odôvodnenie svojho rozhodnutia založila v podstate na rekapitulácii napadnutého uznesenia vyšetrovateľa Policajného zboru, na stručnom zhodnotení podstaty obsahu sťažnosti sťažovateľky, obmedzila sa v ňom iba na citáciu niektorých teoretických východísk a vzhľadom na už uvedené možno konštatovať, že stručne reagovala iba na jednu z deviatich námietok sťažovateľky. Neuvedla konkrétne skutkové okolnosti, z ktorých vychádzala, a s prevažnou časťou argumentácie sťažovateľky sa vôbec nevysporiadala. Vychádzajúc z odôvodnenia napadnutého uznesenia a záverov zistených ústavným súdom, možno konštatovať, že odôvodnenie namietaného uznesenia krajskej prokuratúry nemožno považovať za ústavne udržateľné.

41. Ústavný súd v dôsledku uvedených zistení rozhodol, že namietaným uznesením krajskej prokuratúry bolo porušené základné právo sťažovateľky na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. listiny, tak ako to je uvedené v prvom bode výrokovvej časti tohto rozhodnutia.

42. V súvislosti s potrebou vysloviť porušenie sťažovateľkou označených práv procesnej povahy podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny napriek postupu krajskej prokuratúry po prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie sa ústavný súd zaoberal aj otázkou možného skončenia posudzovanej veci. Krajská prokuratúra rozhodla o zmene svojho rozhodnutia a potvrdila oprávnenosť sťažnostnej argumentácie. Akceptácia

argumentácie sťažovateľky krajskou prokuratúrou nemôže mať za následok nevyhovenie ústavnej sťažnosti.

43. V prípade, ak by takýto prístup odporcu mal viesť k nevyhoveniu sťažnosti, a teda spôsobil by neexistenciu negatívneho rozhodnutia voči nemu, postavilo by to ústavný súd do role ďalšieho opravného prostriedku, ktorý inštančne priamo verifikuje závery odporcu. Konanie pred ústavným súdom síce v rámci inštančného postupu v istom okamihu nastať môže, no v žiadnom prípade nemôže byť pre štátne orgány a orgány verejnej moci prijatie veci na ďalšie konanie po predbežnom prerokovaní veci rozhodujúcim momentom pre eventuálnu kasáciu rozhodnutia prostredníctvom autoremedúry.

44. Vzhľadom na to, že ústavný súd konštatoval porušenie ústavných práv sťažovateľky napadnutým uznesením, rozhodol podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy tak, že napadnuté uznesenie zrušil a v nadväznosti na to podľa § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde vec vrátil na ďalšie konanie.

45. V ďalšom konaní bude rozhodnuté o sťažnosti, ktorú proti rozhodnutiu vyšetrovateľa Policajného zboru zo 7. júna 2018 podala sťažovateľka a o ktorej prokurátorka krajskej prokuratúry rozhodla ústavným súdom zrušeným uznesením.

K namietanému porušeniu základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena podľa čl. 19 ods. 1 ústavy a čl. 10 ods. 1 listiny a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru

46. V zmysle rozhodovacej praxe ESLP majú zmluvné štáty dohovoru povinnosť chrániť v dohovore zakotvené základné ľudské práva a slobody osôb, ktoré podliehajú ich jurisdikcii, pričom v nevyhnutných prípadoch majú na tento účel využiť aj prostriedky trestného práva. V takomto kontexte ESLP v rozhodnutí M.C. proti Bulharsku zo 4. decembra 2003, sťažnosť č. 39272/98, týkajúcom sa prípadu porušenia práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 dohovoru, judikoval, že aj keď je vo všeobecnosti na vôli zmluvných štátov dohovoru, akým spôsobom zaistia ochranu

jednotlivcov pred zásahmi iných jednotlivcov do označeného práva, pokiaľ sú v hre základné hodnoty a aspekty súkromného života, musia zmluvné štáty využiť aj účinné trestnoprávne nástroje, a to nielen zakotvenie príslušných inštitútov a skutkových podstat v pozitívnom práve, ale tiež efektívne vyšetrovania a stíhanie v konkrétnej trestnej veci (III. ÚS 759/2017).

47. Ústavný súd už v minulosti v rámci svojej rozhodovacej činnosti uviedol, že pozitívny záväzok štátu zabezpečiť efektívne rešpektovanie súkromia a rodinného života v zmysle čl. 19 ods. 2 ústavy a čl. 8 dohovoru môže implikovať požiadavku účinnej trestnoprávnej ochrany, najmä v prípade aktov dotýkajúcich sa telesnej a duševnej integrity jedinca a ďalších základných hodnôt a esenciálnych aspektov súkromného života. Pozitívny záväzok štátu v tomto smere môže zahŕňať aj požiadavku efektivity trestného vyšetrovania (rozsudok ESLP zo 4. 12. 2003 vo veci M.C. proti Bulharsku, sťažnosť č. 39272/98) (III. ÚS 194/06). Účinnosť vyšetrenia závisí najmä od jeho dôkladnosti, rýchlosti, nezávislosti a nestrannosti.

48. Ústavný súd na tomto mieste pripomína, že po prijatí sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie krajská prokuratúra zákonným postupom podľa zákona o prokuratúre zabezpečila, že orgány činné v trestnom konaní sa budú trestným oznámením sťažovateľky opätovne zaoberať, a to vrátane vykonania vyšetrovacích úkonov nevyhnutných pre dôsledné objasnenie veci.

49. Za tejto procesnej situácie ústavný súd konštatuje, že námietka porušenia označeného práva na účinné vyšetrovanie trestného oznámenia sťažovateľky namietaným uznesením krajskej prokuratúry sa posunula do výlučne akademickej roviny. V takýchto prípadoch sa teória i prax ústavných súdov vyhranene prikláňa k odmietnutiu v takejto veci rozhodovať (pozri napr. IV. ÚS 242/08, III. ÚS 875/2016, ako aj uznesenie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 122/99 z 8. 9. 1999 publikované v Sbírcе nálezů a usnesení Ústavního soudu, zväzok č. 15, uznesenie č. 56, s. 315 a nasl.), pretože chýba možnosť bezprostredného a trvajúceho zásahu, ktorý by mohol mať vplyv na pozíciu sťažovateľa. Ak je totiž sťažovateľom namietaný zásah do jeho ústavou alebo kvalifikovanou

medzinárodnou zmluvou garantovaných práv alebo slobôd, potom musí byť tento zásah výrokom meritórneho rozhodnutia ústavného súdu odstrániteľný.

50. V danom prípade krajská prokuratúra vydaním záväzného pokynu na začatie trestného stíhania a vrátením veci do štádia vyšetrovania sama reparaovala to, čo sťažovateľka namietala voči napadnutému uzneseniu krajskej prokuratúry, a tým sa pre orgány činné v trestnom konaní vytvoril priestor znova sa dôsledne a účinne vysporiadať s trestným oznámením sťažovateľky. S obsahom stanoviska krajskej prokuratúry a jej procesným postupom vo veci samej vyjadrila sťažovateľka vo svojom vyjadrení v konaní pred ústavným súdom súhlas. V okolnostiach daného prípadu by tak eventuálne vyslovenie porušenia v tejto časti označených práv sťažovateľky malo len formálny charakter. Ústavný súd preto sťažnosti na porušenie základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena podľa čl. 19 ods. 1 ústavy a čl. 10 ods. 1 listiny a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru nevyhovel (tretí bod výrokovej časti tohto nálezu).

IV.

Primerané finančné zadost'učinenie a trovy konania

51. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiadala primerané finančné zadost'učinenie 6 000 €. Vzhľadom na to, že samotné prijatie ústavnej sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie viedlo k náprave následkov neústavného uznesenia krajskej prokuratúry a v podstate splnilo úlohy akoby opravného prostriedku, ktorý v úprave jednoduchého práva v obdobných prípadoch absentuje, považoval ústavný súd konštatáciu porušenia základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny za dostatočnú aj bez priznania finančného zadost'učinenia. Z uvedeného dôvodu ústavnej sťažnosti v tejto časti nevyhovel. S ohľadom na postup krajskej prokuratúry po doručení ústavnej sťažnosti je samotné vyslovenie porušenia jej základného práva v spojení s priznaním úhrady trov konania dostatočnou nápravou stavu, ktorý bol vytvorený uznesením krajskej prokuratúry.

52. Ústavný súd priznal sťažovateľke úhradu trov konania z dôvodu jej právneho zastúpenia advokátskou kanceláriou podľa § 73 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

53. Pri stanovení výšky priznanej náhrady trov právneho zastúpenia sťažovateľky vychádzal ústavný súd z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Sťažovateľka si uplatnila nárok na náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 325,42 eur za dva úkony právnej pomoci (prevzatie a príprava, sťažnosť) v roku 2018. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2018 je 153,50 eur a hodnota režijného paušálu je 9,21 eur. Za dva úkony právnej služby v roku 2018 (prevzatie a príprava a vypracovanie ústavnej sťažnosti) predstavuje náhrada trov $2 \times 153,50 + 2 \times 9,21$ eur, t. j. 325,42 eur, ktorú ústavný súd sťažovateľke priznal (štvrtý bod výrokovvej časti tohto nálezu).

54. Vzhľadom na čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. novembra 2020

Martin Vernarský
predseda senátu